

Braşovul

o viziune istorică
Post Decembristă

Autor

Aristotel Adrian Căncescu

AUGUST 2024

Cuprins

Prefața autorului	5
15 Noiembrie 1987	9
Copilăria	13
Școala	17
Facultatea	24
Viața de inginer	25
Revoluția și politica	29
Istoric radio în Brașov și Rețeaua MIX FM	35
Radio Brașov și super FM	39
Politica	40
Senatul	45
Cetatea Brașovului	60
PNL	69
2004	86
Câteva cuvinte despre Petre Roman	89
6 Octombrie 2014	97

Relațiile externe ale Consiliului Județean 104

Relația mea cu instituțiile statului 120

Relația cu mass-media 123

Relația cu Guvernul și Președinția 125

Relația cu premierii României 128

Relația cu instituțiile brașovene 129

Relația cu Biserica 132

Viitorul trebuie să sune bine pentru Brașov 133

Fotografii din arhiva personală 137

15 Noiembrie 1987

O zi însorită și liniștită de toamnă. Nimic nu prefigura de dimineață că acea zi va intra în istoria Brașovului, a României și chiar a lumii.

Împreună cu colegii mei de la Fabrica de elicoptere chefuiam la Hotelul „Teleferic” din Poiana Brașov. Ne întâlneam periodic, de două ori pe an și socializam împreună cu familiile noastre.

Era o inițiativă proprie, prin care încercam să ne cunoaștem mai bine.

Era un principiu preluat din managementul japonez. Unde dădea rezultate spectaculoase.

Seara, pe 14 Noiembrie am chefuit, am spus bancuri și am dansat. Mai târziu am înnoptat la Hotelul „Teleferic” din Poiana Brașov. A doua zi dimineață am luat micul dejun și apoi ne-am plimbat prin Poiana Brașov. Atunci, Poiana era mai rustică și mai pitorească. La ora actuală și-a pierdut mult din farmec devenind un oraș în toată regula. După prânz am plecat cu toții spre Brașov. Fiecare cu ce a putut. Eu am coborât cu autobuzul la stația de pe Warthe, de unde pe jos ajungeam mai repede acasă. Când am ajuns acasă, vecina mea speriată mi-a spus: „Ai auzit ce a fost azi în Brașov?” Nu știam.

De dimineață, muncitorii din Brașov de la Întreprinderea de Autocamioane ieșiseră să demonstreze împotriva condițiilor lor de trai, lipsei alimentelor și a frigului, lipsei de gaz metan și curent electric.

De asemenea, a salariilor date cu întârziere. Curajul lor a fost imens pentru acea perioadă. În fostul „ogor” sovietic aceste lucruri erau interzise și când se întâmplau erau pedepsite cu ani grei de pușcărie. Ca acum în lagărul lui Putin.

Culmea era că, cu cât în URSS, Gorbaciov, care slăbise aceste presiuni, a făcut viața oamenilor mai tolerabilă, la noi, Ceaușescu pune presiune și mai mare asupra oamenilor.

Mâncarea de bază era pe cartele, accesul la gaz și curentul electric era limitat. Pentru un pachet de unt stăteai și câte o oră la coadă, iar laptele, puțin cât era, la 4 dimineața, era deja epuizat.

Accesul la cultură era ca și inexistent. La televizor aveai 4 ore de program pe zi și acelea cu ode și muzică patriotică închinată lui Ceaușescu.

La cinematografe nu se mai aduceau filme străine, iar cele care erau difuzate erau cu imnuri pentru Ceaușescu. Nu întâmplător, aceste revolte au început la Brașov.

Aici, Ceaușescu, care ura Brașovul, unde în perioada interbelică fusese închis, l-a trimis să facă „ordine” într-un oraș epuizat pe Ion Dincă. Un satrap nebun.

Acesta pusese ochii pe două întreprinderi pe care dorea să le facă „întreprinderi model”, Întreprinderea de Construcții Aeronautice ICA Brașov și Întreprinderea de Autocamioane. A făcut ordine în stilul său. Ditamai prim-vice-premier, controla muncitorii în buzunare, dulapuri și utilaje. Directorii care participau la aceste percheziții tremurau de frică pentru că la orice opoziție, Dincă îi schimba. Avea puteri depline din partea lui Ceaușescu. În câteva ore ne-a obligat la ICA să vopsim toate utilajele din fabrică. Multe au fost vopsite cu ghidaje cu tot nemaiputând fi folosite ulterior.

Desconsidera munca inginerilor și a personalului TESA, pe care-i obliga să măture curtea și să meargă zile întregi, toamna, la cules de cartofi și sfeclă de zahăr.

Cei de la Roman, de la secția de Agregate, o secție cu care noi cei de la ICA colaboram, după ce avuseseră parte de excesele lui Dincă și faptul că acesta ordonase să nu le fie plătite salariile decât cu întârziere, nu au mai rezistat, și după ce lucrau și sâmbăta și duminica plecau acasă cu buzunarele goale, în noaptea de 14-15 noiembrie au oprit lucrul.

A doua zi, duminică, împreună cu cei din schimbul 1 și cu mulți alți muncitori din Brașov au ieșit la un protest masiv. Incredibil pentru acea perioadă. În anii 1980, în Polonia au mai

fost proteste, dar Leonid Brejnev le-a reprimat dur. A schimbat conducerea țării și a trimis acolo un militar să conducă țara, pe generalul Wojciech Jaruzelski.

Protestatarii au plecat pe Bulevardul Lenin, care ulterior a devenit 15 Noiembrie, spre Comitetul Județean al PCR, azi Clădirea Prefecturii și a Consiliului Județean Brașov.

Pe drum li s-au alăturat mii de cetățeni scandând sloganuri anticomuniste și anti-ceaușiste.

Au ocupat sediul de partid, vandalizând birouri și dând foc portretului lui Ceaușescu pus pe fațada clădirii special pentru ziua alegerilor. Represiunea a fost dură, sute de arestări.

A doua zi, luni, pe 16 noiembrie, când ne deplasam cu autobuzul spre fabrică, am văzut cum cei de la Securitate efectuau mușamalizarea. La Bartolomeu, cineva scrisese cu vopsea „Jos Ceaușescu!”. Se făceau poze, iar la prânz la întoarcerea de la fabrică dispăruseră toate urmele.

Sistemul era pregătit pentru astfel de lucruri. La fabrică, toate telefoanele erau oprite pentru ca oamenii să nu ia legătura între ei și să se organizeze.

În oraș, telefoanele erau blocate, la început total și apoi parțial, luându-ți ore întregi să poți suna pe cineva.

Urmările aveau să fie pe măsură. Toți inițiatorii protestului au fost arestați și interogați în stilul specific acelor vremuri.

Conducerea fabricii schimbată. „Opinia publică” cerea măsuri „ferme” împotriva inițiatorilor. Erau voci care cerea condamnarea lor la moarte. Mulți din cei cu astfel de inițiative au ajuns după Revoluție în structuri de conducere și chiar și în Parlamentul României.

Noroc că Ceaușescu, de teama reacției opiniei publice și a protestelor internaționale, nu a fost de acord cu aceste măsuri coercitive.

Dar nici Ceaușescu și nici sistemul nu au înțeles nimic din aceste evenimente. Rafturile din magazine au rămas în continuare goale, nivelul de trai nu a crescut.

Singura măsură luată a fost că tabloul lui Ceaușescu în anii următori a fost făcut ignifug.

A fost făcut din tablă. Speranța venea totuși exact de unde a pornit răul.

La conducerea URSS a venit un conducător elevat, cu un grad de cultură ridicat și care a realizat care erau deficiențele sistemului.

Copilăria

Am devenit brașovean în 1954, adică exact acum 70 de ani.

Atât eu cât și fratele meu mai mare ne-am născut la Timișoara, el pe 6 iulie 1949, eu pe 17 ianuarie 1952.

Tatăl meu fiind militar, a fost repartizat să lucreze în Municipiul Brașov. De fapt, Brașovul se numea Orașul Stalin. Regiunea Stalin îngloba și Sibiul și Agnita, iar capitala reședinței de regiune era Orașul Stalin.

Când eram copil, pe Tâmpa mai era scris cu brazi Stalin, iar statuia „mărețului” dictator era amplasată în fața Poștei. Avea să fie demontată în anii 1960, iar după reforma administrativă din 1968 și reînființarea județelor, orașul și județul au revenit la vechea denumire, Brașov.

De fapt, statuia avea să fie demontată și depusă spre conservare la Muzeul Județean de Istorie. Când am ajuns la Consiliul Județean am căutat-o. Dispăruse fără să fie scoasă din inventar. Ceva suspect. Valoarea bronzului din ea era mare și cineva a avut grijă să o facă dispărută pentru bani.

Județul a mai pierdut din teritoriile vechii regiuni, Sibiul devenind județ de sine stătător. Primele imagini din acele vremuri care mi-au rămas în memorie sunt din anii 1955-1956 cu acel Brașov, care încă mai purta izul medieval dat de monumentele istorice, care încet deveneau inutile pentru autoritățile comuniste.

Copilăria mi-am petrecut-o pe strada Castelului, pe Aleea de sub Tâmpa, baza sportivă „Olimpia” unde în fiecare an primăvara se juca tenis, iar iarna se amenaja un patinoar natural.

Autoritățile comuniste naționalizaseră toate clădirile, care din lipsă de interes și mai ales lipsa banilor, începeau să se degradeze.

Noi locuiam la mijlocul străzii Castelului, în fostul Hotel „Continental”, transformat în bloc de locuit. Condițiile erau improprii, chiar și pentru acele vremuri.

Într-o cameră cubică de 6 x 6 metri, cu o bucătărie comună și o cămară în care s-a montat un wc. Într-o astfel de încăpere am locuit timp de 6 ani cinci persoane. Părinții și cu noi trei frați. Eu eram cel mijlociu, iar fratele mai mic s-a născut pe 23 ianuarie 1956 în Brașov.

Viața de după război era dificilă, lipsurile erau mai mari. Totul se cumpăra pe cartele.

Greutățile din familie erau cu atât mai mari cu cât singura sursă de venit era salariul tatălui meu. În acele vremuri, femeile nu prea se angajau, având mai mult grijă de familie. Grădinița am făcut-o tot pe strada Castelului, lângă Baza sportivă „Olimpia”, unde acum funcționează un liceu. Am avut-o ca educatoare pe doamna Banciu, o femeie foarte sufletistă care se ocupa cu multă grijă și responsabilitate de noi. În aceeași grădiniță mai lucra și doamna Fotino, soția fostului actor brașovean și mama lui Mișu Fotino, un renumit actor TV la acele vremuri.

Nu uit nici acum untura de pește pe care eram obligați de educatoare să o consumăm zilnic (și care nu-mi plăcea), dar mai ales când participam cu grupa la Teatrul de Păpuși din incinta „Reduta”, teatru care mai există și acum în aceeași locație și serbările de Crăciun tot la „Reduta”.

Diferența era că, atunci nu mai venea Moș Crăciun, ci Moș Gerilă, iar toate poeziile erau adaptate pentru acest personaj. Nu am uitat de-a lungul anilor cât de dărpănată era clădirea și când mi-a stat în putere m-am ocupat de ea.

Duminicile, încă mai veneau negustori în Piața Straielor, care era amplasată chiar în fața Hotelului „Continental”. Îmi plăcea să hoinăresc în tot centrul istoric pe care-l cunoșteam foarte bine. Am trăit în acei ani toate transformările Brașovului. Atât cele bune cât și cele rele.

Hoinăream în toate turnurile de pe Aleea de sub Tâmpa și vedeam cum se degradează sub privirile nepăsătoare ale autorităților.

De fapt, comuniștii trimiteau în județe activiști de partid care nu aveau nici o legătură afectivă cu județul nostru. Planurile de sistematizare nu țineau cont de valoarea istorică a acestor monumente.

Cât locuiam pe Castelului s-au prăbușit două din cele 32 de turnuri pe care le-a avut Brașovul, rămânând zeci de ani în ruină (grămezi de moloz).

Părinții mei erau din două zone diametral opuse din România. Tata născut pe 14 martie 1914 în comuna Rotunda, județul Olt. O zonă săracă, dar cu oameni harnici. Când m-am născut eu, bunicii din partea tatălui erau morți, deja.

Tata era cel mai mic dintre frați și dornic de învățătură. Bunicii nu-și permiteau să-l țină la școală, așa că s-a înscris la o școală militară.

Străbunicii proveneau dintr-o zonă de aromâni, de lângă Târnova (Bulgaria) și s-au refugiat în județul Olt ca să scape de prigoana turcească.

După ce a absolvit școala militară și după ce a luptat o perioadă pe frontul de est, tatăl meu a fost selectat în garda personală a lui Ion Antonescu.

După arestarea mareșalului a fost trimis pe frontul de vest, ajungând până în Cehoslovacia.

Mama provenea din Roșa, la 7 km de Cernăuți. Născută pe 13 iunie 1926. Născută într-o familie de țărani înstăriți, au scăpat la limită de deportare, la prima preluare de către sovietici a Bucovinei. Multe din rudele din Bucovina au ajuns în închisorile sovietice care au fost deportate în Siberia. Toți cei care aveau peste 10 ha de pământ erau considerați chiaburi și aveau probleme. Bunicii au scăpat la limită. Când au venit rușii a doua oară, în 1944, nu au mai stat pe gânduri și s-au refugiat la sud de Prut, la Bucșoaia, la 7 km de Gura Humorului. Și-au lăsat toată averea și și-au luat ce au putut într-o căruță, și-au lăsat animalele libere în curte să nu moară de foame și au luat-o de la zero în Bucșoaia. De fapt, bunicii din partea mamei sunt înmormântați în cimitirul din Bucșoaia. Sovieticii au cerut autorităților române să-i trimită pe toți cei refugiați înapoi. Din fericire, românii nu prea au pus în practică acest lucru.

Cei trei frați ai mamei s-au refugiat în restul țării. Mama a ajuns la Sibiu, la niște rude ale bunicii, unde avea să-l cunoască pe tata. Aveau să se căsătorească în Timișoara, unde de fapt sunt născut și eu și fratele meu mai mare. Apoi au venit la Brașov, într-o perioadă de plină ascensiune pentru orașul nostru.

Fabrica de avioane, care s-a transformat în fabrică de tractoare angaja personal. Uzina „Astra” devenită ulterior Fabrica de Autocamioane „Steagul Roșu” angaja și ea.

Dacă în 1839, Brașovul avea 22.886 de locuitori, în 1896 ajungea la 30.739 de locuitori din care ponderea sași - români - unguri era aproape egală.

Brașovul avea 9.758 români, 10.441 unguri, 9.578 germani și 769 evrei.

În anii 1950, populația ajungea la peste 50.000 de locuitori, ulterior în anii 1980 depășind 300.000 prin dezvoltarea industriei.

Acest lucru a făcut ca Brașovul să-și dezvolte cultura și învățământul.

În 1761 se reconstruiește prima școală românească pe lângă Biserica „Sf. Nicolae” din Șchei.

În 1838 apare „Gazeta de Transilvania” a lui Gheorghe Barițiu.

În 1850 se construiește Liceul „Andrei Șaguna”.

În 1853 se construiește Școala de gimnastică.

În 1894 se construiește Casa de Concerte „Reduta”, renovată de mine în 2004.

În 1913 se construiește Liceul Evanghelic „Honterus”, azi în clădire funcționează Maternitatea Brașov.

Tot în Brașov au loc primele proiecții cinematografice de diapozitive în 1894.

Școala

În 1959 am intrat în clasa I-a.

Învățământul era gratuit și obligatoriu. Era perioada în care autoritățile comuniste încercau să-i deznăționalizeze pe unguri și pe sași. Primul trimestru l-am făcut pe strada Poarta Șchei unde este actualmente Sinagoga, trimestrul II și III la „Honterus”. Bineînțeles, în clase de limba română. Pe sași i-au mutat în clădiri cu clase majoritar în limba română. În 1960, tata a primit un apartament într-o casă pe strada Stâncii la nr. 8, unde locuiesc și actualmente. Cea mai apropiată școală de noua locuință era Școala Generală nr. 3 unde era și Casa memorială „Gheorghe Dima” și unde actualmente funcționează Inspectoratul Școlar Județean Brașov.

Învățătoare am avut-o pe doamna Ciurea Otilia, o femeie sufletistă, care dacă la început m-a privit ca pe un element străin, venit fiind în clasa a II-a, unde era un colectiv deja constituit.

Apoi m-a integrat și pe mine în acel colectiv și îi port doamnei multă recunoștință.

Prin 2012, încă mai trăia și m-a rugat să o ajut cu un zid prăbușit în curtea unde locuia în Piața Sfatului.

Clasa a V-a, tot la Școala Generală nr. 3 la clasa dirigintei Palaghian, profesoară de istorie. O femeie foarte severă. După doi ani a venit dirigintă profesoara de limba română Dornean Lidia, prietenă cu mama mea (proveneau din Bucovina amândouă).

Acesta nu a fost un motiv să nu mă trateze cu severitate. Ne pune să compunem poezii pe care, când le citeam în clasă, le făcea praf că sunt slabe și că nu am talent.

După asta i-am pregătit o mare surpriză. Am compus o poezie patriotică cu partidul și cu tot tacâmul. Nu a mai avut curaj să îmi zică nimic, dar a înghițit în sec, fiind o anticomunistă convinsă.

Un gând special îl am din acea perioadă pentru profesorul de matematică, care mi-a insuflat dragostea pentru această materie.

Garcea Gheorghe, fost veteran de război, cu o invaliditate rămasă din al Doilea Război Mondial. Locuia pe strada Lungă într-o locuință modestă și venea la școală cu o motocicletă cu ataș, specială pentru invalizi.

La început nu aveam prea mare pasiune pentru materia lui și când mă scotea la tablă mai luam câte o palmă după ceafă. În 1966, cu toate că nu m-a trimis la olimpiade de matematică, m-am prezentat neinvitat și am fost primit.

Eram într-o rivalitate cu vecinul meu, Stănică Cornel, coleg de clasă, și voiam să dovedesc că sunt mai bun decât el.

Am participat opt persoane din clasă și am luat cel mai mare punctaj, 17, dintr-un maxim de 20. După aceasta, atitudinea lui Garcea față de mine s-a schimbat total. Mi-a tras o porție de laude atât în clasă cât și în cancelarie, după care s-a ocupat temeinic de persoana mea scoțând din mine un adevărat matematician.

Ulterior, pasionat și de fizică, s-a configurat deja viitorul meu de inginer. În 1967 am fost admis la Liceul „Andrei Șaguna”, clasă de real, unde l-am avut diriginte pe profesorul Sava.

De fapt, în 4 ani, am avut trei diriginți, patru profesori de matematică și trei de limba română.

Un gând aparte îl am pentru profesoara de fizică Mișarca Melania.

Eram foarte pasionat de materia ei pe care și azi o consider cea mai importantă materie. Prin cunoașterea ei înțelegi toate fenomenele din natură, tot ce se întâmplă în jurul nostru are o explicație științifică, materie de bază pentru orice inginer.

În clasa a XI-a m-am calificat la faza pe țară a Olimpiadei de fizică, unde, cu toate că mi-a picat o problemă de fizică pe care o făcusem cu Melania Mișarca am greșit problema și nu m-am calificat mai departe. La matematică am avut trei profesori, trei nume grele de matematicieni ai Brașovului, Săsărman Traian, Banea Horea și Ghetie Tiberiu.

Am avut trei diriginți, dintre care numai Cosmoiu Mioara mai trăiește. Teodorescu Caius, profesor de istorie care a participat la aniversarea zilei mele de naștere la 60 de ani. După câteva luni

i-am întors vizita la aniversarea domniei sale de 90 de ani. Avea să moară în anul 2015.

În liceu am fost un elev inegal. Învățam la materiile care îmi plăceau și la care încercam să excelez, la celelalte supraviețuiam. Nu mi-a plăcut limba germană, unde aveam totuși un profesor foarte bun, autorul manualului de Limba germană clasa a XII-a, Mailat Aurel. Mă simpatiza, deși știa că nu am atracție pentru materia lui.

Nu lăsa corijenți, dar la teze era foarte exigent. Ne puneă în sala festivă în zigzag, ca să nu copiem unul de la altul. Când venea cu tezele corectate, de fiecare dată aproape îmi spunea „Aristică – fir de trandafir”, fir fiind nota, adică 4.

O singură dată am luat un „funf de granit”, adică 5.

La sfârșit de trimestru mă puneă să învăț câte o poezie ca să-mi facă medie de trecere, după care mă lăuda în bășcălie în clasă cu cât „talent” am spus poezia. O dată mi-a spus să mă tund și pentru că nu voiam m-a chemat pe hol și mi-a spus: „Aristică, luni o să vii tuns că tu ești cam slab la germană”. Normal că m-am conformat. Era un profesor cu simțul umorului.

În clasa a X-a, îmi cam venea rândul să fiu ascultat și m-am dus la el miercuri dimineața să mă învoiască pentru a merge la un botez. S-a prins că e șmecherie, dar m-a lăsat să plec. Mi-a părut rău după. Toată ora a făcut mișto de mine și botezul meu de miercuri dimineața.

O dată în ora lui am descărcat un condensator de la un blitz și s-a produs o explozie ca de grenadă. Colegul Brescan Liviu, teatral a sărit peste colega din stânga pe care o simpatiza, ca să dea efect exploziei.

A fost hai în clasă. Dar Mailat avea simțul umorului. Îl avea din plin. Stăteam în prima bancă eu și cu colegul Brescan, de cuminiți ce eram.

Am dus două fire emailate sub catedră, unde am pus o sonerie. Bateria era în bancă. La jumătatea orei am sunat. Mailat s-a prins. Mi-a spus fără să-i spună cineva ceva, „Aristică, te ții de poante!”